

Ühistegevus maapiirkonnas: TÜ Seto Aiad kogemus ja mõju piirkonnale

Margus Timmo
Setomaa Liit MTÜ

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Ettevalmistused maa kasutamiseiga seotud ettevõtluse toetamiseks.

- Maaülikooli uuringud Eesti-Läti ühisprojekti “bay local” raames 2011/12.a.
 - Valmisolek koostööks ja ühistegevuseks. 40 %jah+26% pigem jah. Kõige suurem takistus: *tahtmise ja motivatsiooni puudus*.
 - *Samas, kui tekib tü olid vastajad valmis müüma oma toodangut ühistu kaudu(69,2%).*
 - Tasuvusanalüüsid. Köögivili: küüslauk, porgand, kurk. Mahemarjad: maasika, mustsõstra, mustika istandused
 - Keskkonna ehk ressursi ja majandustingimuste analüüsid. Mullastik, päike, temperatuur, vihmad, jne

Blackcurrant (*Ribes nigrum*)

Miks mustsõstar?

- Sobivad mullad- saviliiv, liivsavi
- Lihtne paljundada ja kasvatada
- Suhteliselt väike investering
- Tervislikud marjad
- Harimistehnika olemasolu- vähe käsitsitööd
- Väike tööjõuvajadus

Tervislik mari

Nutritional value per 100 g (3.5 oz)

Energy 264 kJ (63 kcal)

Carbohydrates 15.4 g

Fat 0.4 g

Protein 1.4 g

Vitamins

Thiamine (B1) (4%)
0.05 mg

Riboflavin (B2) (4%)
0.05 mg

Niacin (B3) (2%)
0.3 mg

Pantothenic acid (B5) (8%)
0.398 mg

Vitamin B6 (5%)
0.066 mg

Vitamin C (218%)
181 mg

Vitamin E (7%)
1 mg

Minerals

Calcium (6%)
55 mg

Iron (12%)
1.54 mg

Magnesium (7%)
24 mg

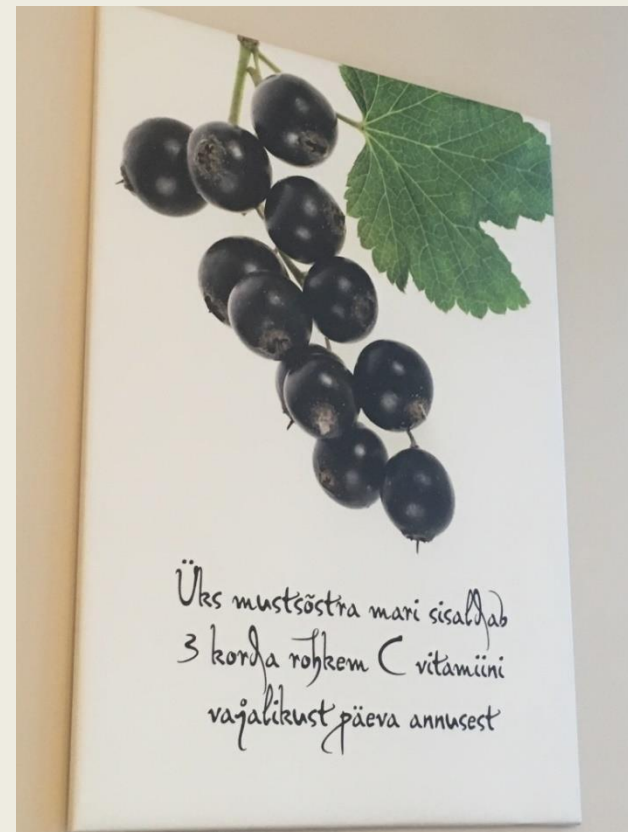
Manganese (12%)
0.256 mg

Phosphorus (8%)
59 mg

Potassium (7%)
322 mg

Sodium (0%)
2 mg

Zinc (3%)
0.27 mg

Mustsõstra põld

- Istutatud

- ...aasta pärast

- ...2 aasta pärast

Lõpptoodang

Reis Poola,
07- 10.okt 2015

Tulundusühistu Seto Aiad

asutatud: 14.04.2016

1. Ostrova Mari OÜ - 4 ha, (+4ha)
2. Turundustüdrukud OÜ - 5 ha, (+3ha)
3. Vaslamäe Mahe OÜ – 2 ha (töötlemine)
4. Peedo Agro OÜ - 14 ha
5. Männi Mahetalu OÜ – 4 ha, (+3ha)
6. Alliku Mahetalu OÜ – 10 ha, (+3ha)
7. Laumarx OÜ – 6 ha
8. "Konspek OÜ- 9 ha, (+ 3 ha)
9. Vesan OÜ – 2 ha + maasikas 2ha, varajane kartul 1,5ha
10. "Misso Kandi Külade Selts MTÜ -1ha, (+ max 5ha)

Kokku ühistu liikmetel - ca 52 ha (+ 16ha)

Arendustegevused TÜ Seto Aiad

- Väiketööstusliku puuvilja- ja marjatööstuse tehnoloogiline projekt – 2018.a. tellitud: Polli aiandusuuringute keskus, Eesti Maaülikool.
- 2018.a. koostatud ja heakskiidetud taotlus Est-Rus programm: Active Village- külmakeskus Obinitsas; assotseerunud partner: Polli aiandusuuringute keskus
- Seto Aiad liikmete nõustamine- Polli aiandusuuringute keskuse teadlased (õppepäev Setomaal)
- Eesti Maaülikooli Mahekeskusega koostöö ja õppepäevad

2018.a. arengud Setomaal ja Võru Maakonnas

Setomaa visioon sisaldab: ...**Setomaa on tunnustatud mahepiirkond, kus väärtustatakse uuenduslikke ja säästvaid lahendusi. ..**

Mai- juuni: Setomaa arengukava koostamise protsess, mõttetalgud-moodustus grupp Mahe Setomaa toetuseks

18. juuni visiooniseminar: “Mahe Setomaa”

september- Setomaa volikogu võttis vastu arengukava: mahe Setomaa

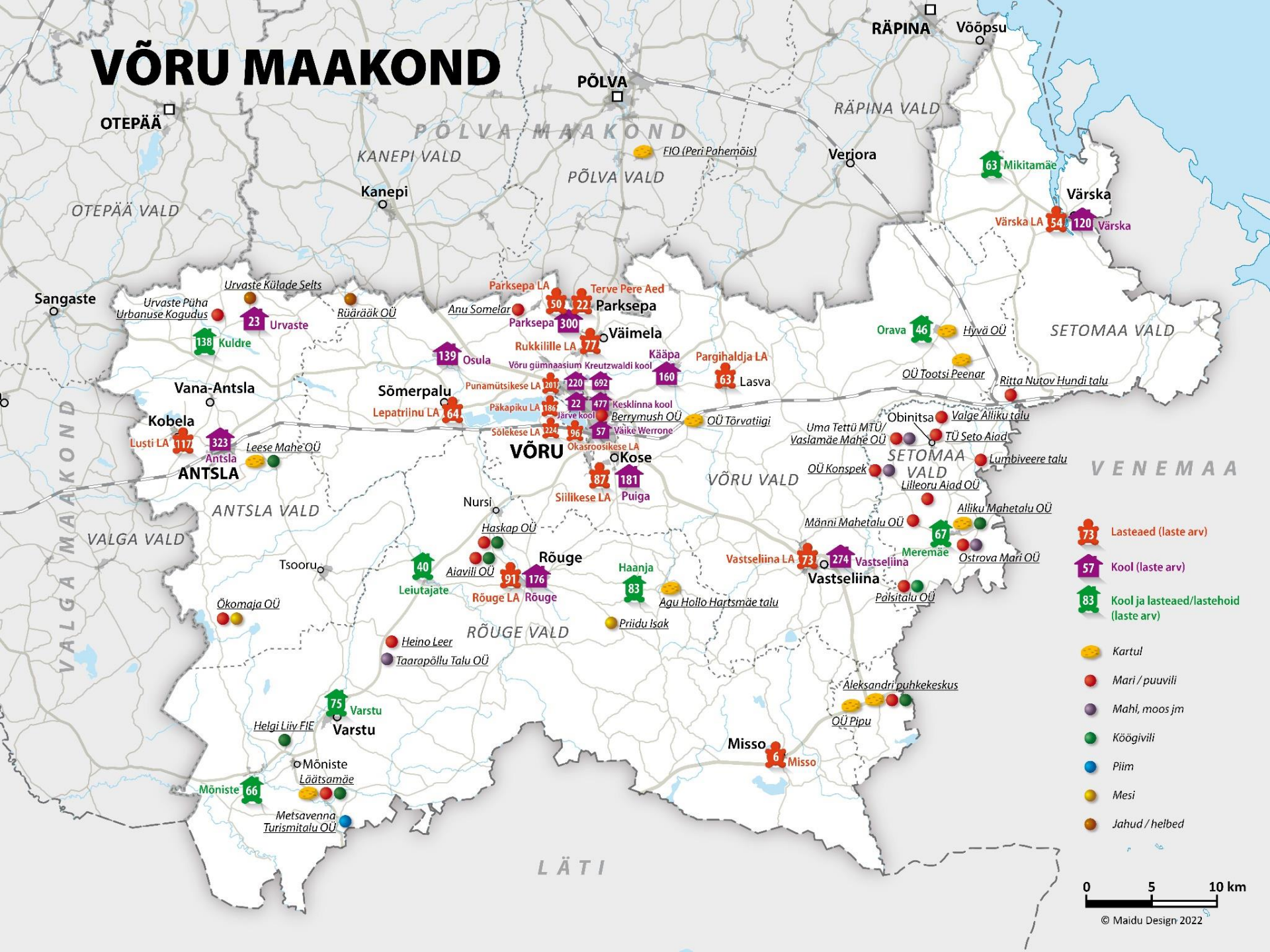
5-7.oktoober Vunki Mano: sündis idee Mahe ja Muhe Võrumaa

detsember: Piiriveere liidrisse projekt : Võru, Rõuge ja Setomaa valla koolitoit mahedaks. Võrumaa Partnerluskogusse maheprojektid!

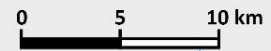
2020.a september, Võru MK kõik KOV-id, Võru Arenduskeskus ja Setomaa Liit kokkuleppe:

2024.a kasutada kõikides 43 haridusasutuses 20% mahetoorainet. Selleni jõudnud tänaseks 36 asutust!

VÕRU MAAKOND

- 🏠 73 Lasteaed (laste arv)
- 🎓 57 Kool (laste arv)
- 🌿 83 Kool ja lasteaed/lastehoid (laste arv)
- 🍌 Kartul
- 🍎 Mari / puuvili
- 🍷 Mahl, moos jm
- 🌱 Köögivili
- 🥛 Piim
- 🍌 Mesi
- 🍌 Jahud / helbed

Võru Maakonna
aiasaaduste väärindamiskeskus
Obinitsas

<https://www.youtube.com/watch?v=seMKJSIWFK8>

Meie **visioon** võiks sisaldada:

Võru maakond- tervislik ja puhas keskkond!

Strateegiline eesmärk: Jätkusuutlik ja isemajandav Kagu-Eesti

- Kasvava elanikkonna arvuga
- Jõukas
- Kasvatame Kagu-Eestis oma vajaduse tarbeks toidutooraine ehk toodame iseendale tervisliku toidu- vähendame importi

Vaheeesmärgid:

- Prügimajandus parendada, sorteerimine, kompostimine
- Omavalitsused saavad suunata mahetoidu tarbimist
- Haridusasutuste, hooldekodude, jms, asutuste varustamine kohaliku (mahe)toidu/toorainetega. Tekitada nõudlus, mis innustab ettevõtjaid tervislikke toiduaineid tootma
- Oluline on jõuda väärtuslike mahetoodete ekspordini

Koos jõuab kaugemale!

Margus Timmo

- Setomaa Liit MTÜ
- Aiasaaduste Väärinduskeskus OÜ

